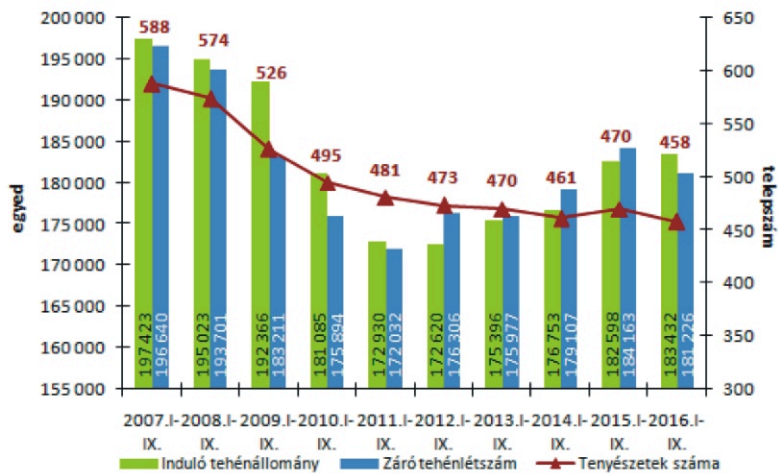
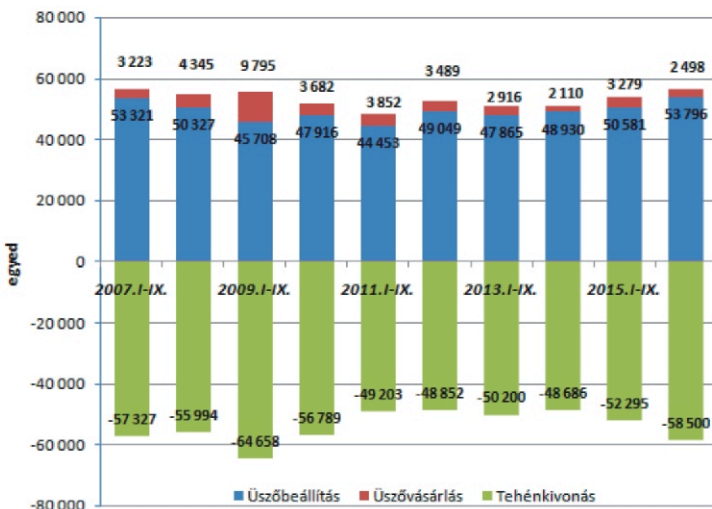

A TEJÁGAZAT ÖKONÓMIÁJA

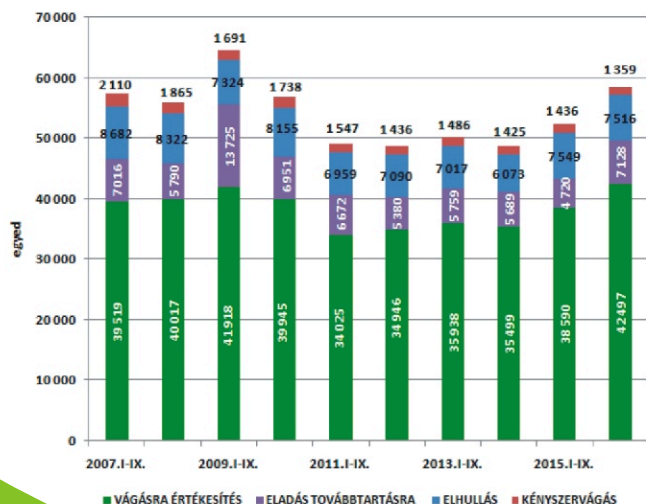
1. ábra: Az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetek száma, induló és záró tehénlétszáma (db, 2007-2016. I-IX. hó)

2. ábra: Az üszőbevétel és tehénkivonás alakulása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-IX. hó)

3. ábra: A tehénkivonás megoszlása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-IX. hó)

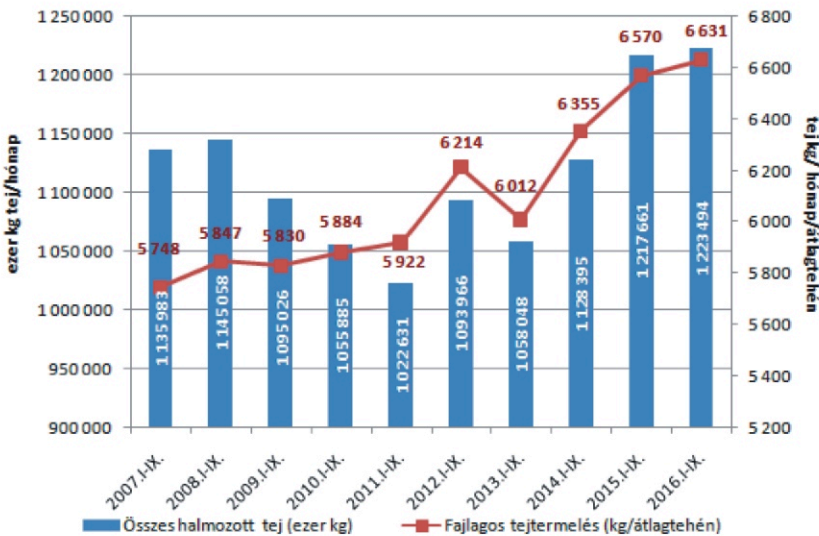

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek száma 458 volt 2016 szeptemberében, kettővel kevesebb, mint a megelőző hónapban, és tizenkettővel kevesebb (-2,6%), mint tavaly szeptemberben. 2016. szeptember végén közel 3 ezerrel kevesebb (-1,6%) termelésellenőrzött tehenet tartottak, mint 1 évvel korábban. Az „A” módszerrel ellenőrzött tehenészetek száma az elmúlt 9 év alatt 22,1%-kal (-130) kisebbedett, de 2007 szeptembere óta a záró tehénlétszám ennél kisebb mértékben, 15.414 egyeddel (-7,8%) csökkent, így a telegenkénti átlagos tehénlétszám 334-ről 396-ranőtt.

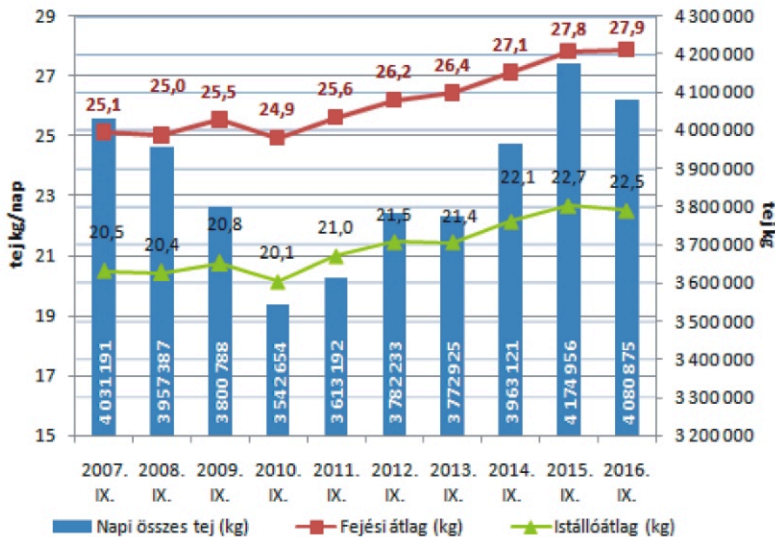
Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek januári 1-jei induló tehénlétszáma 2015-ről 2016-ra - egy év alatt- gyakorlatilag nem változott (+834 tehen; +0,5%), ugyanakkor a tejiaci válság hatására az idei év első kilenc hónapjában a termelésellenőrzésbe bevont tehenek száma érezhetően csökkent (-2.206 egyed; -1,2%). Ennek elsődleges oka, hogy 2016 első kétharmadában 6.205 tehénnel, 11,9%-kal (!) több tehenet vontak ki a termelésből, amit a növekvő üszőbeállítások (+3.215 egyed; +6,4%) és az erősen csökkenő üszővásárlások (-781 egyed, -23,8%) együttesen már nem tudtak ellensúlyozni. A csökkenő trend várhatóan folytatódni fog az év hátralévő részében.

2016 első kilenc hónapjában az állományból kivont tehenek 72,6%-át vágásra értékesítették (a selejtezett tehenek száma 42.497 volt), ami magas aránynak számít. A tehénkivonások 2,3%-áért a kényszervágás (1.359 egyed) volt felelős, ami rekord alacsony a vizsgált időszakban. A kivont tehenek 12,8%-a (7.516 egyed) elhullott, ami átlagos értéknek tekinthető, ugyanakkor a továbbtartásra értékesített állatok aránya nőtt (12,2%, 7.128 egyed). 2016 első kilenc hónapjában az induló tehénlétszám 23,2%-át selejtezték, 0,7%-át kényszervágták, 4,1%-a elhullott, 3,9%-át pedig továbbtartásra értékesítették, így összesen a tehenek 31,9%-át vonták ki a termelésből, ami a korábbi évek átlagánál jóval nagyobb mértékű.

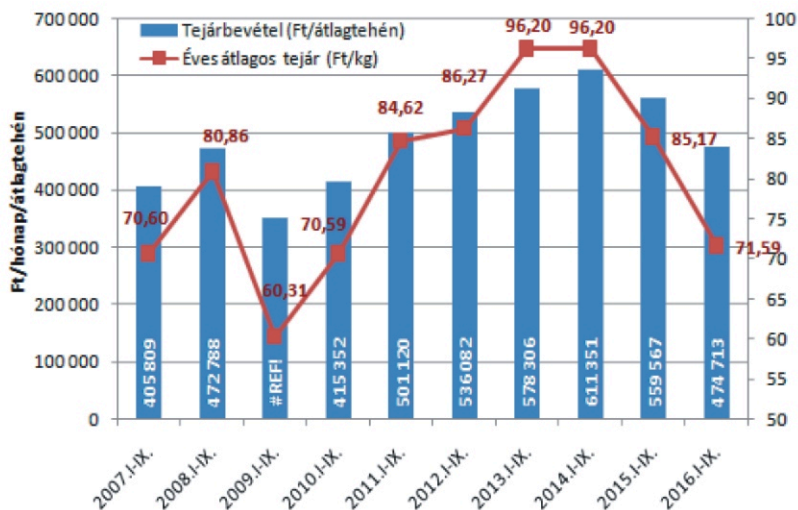
4. ábra: Összes halmozott és fajlagos tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-IX. hó)

5. ábra: Fejési és istállóátlag, valamint a napi összes tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2016. IX. hó)

6. ábra: Tejárbevétel és az éves átlagos tejár az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2016. I-IX. hó)

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tehenek összes halmozott éves tejtermelése ez év első kilenc hónapjában meghaladta az 1,22 millió kg-ot, aminek elsődleges oka a fajlagos tejtermelés 6,6 ezer kg-ra történő emelkedése volt. 2015 hasonló időszakához képest a fajlagos tejtermelés +61 kg-mal (+0,9%), az összes halmozott tejtermelés pedig 5,8 ezer kg-mal (+0,5%) emelkedett, ami az elmúlt 10 év legmagasabb tejtermelési szintjének felel meg, bár az éves növekedés üteme jelentősen lassult az elmúlt 3 évhez képest. 2007 és 2016 hasonló időszaka között a fajlagos tejtermelés növekedése 15,4%-os volt (+883 kg) (!), míg az összes halmozott tejtermelés 87,5 ezer kg-mal (+7,7%) nőtt.

Az összes halmozott tejtermelés növekedésével szemben idén szeptemberben már érezhetően csökkent a napi összes tejtermelés mind 2016 első hét hónapjának havi termelési adataihoz, mind az előző év szeptemberéhez képest, és 4,1 millió kg alá esett. Tavaly szeptemberhez képest ez 94 ezer kg-mal kevesebb tejet jelent (-2,3%), de még így is az elmúlt évtized második legnagyobb szeptember havi napi termelési szintjét jelentette. 2015 szeptemberéhez képest a fejési átlag kismértékben nőtt (+0,05 kg, +0,2%), az istállóátlag kismértékben csökkent (-0,15 kg, -0,7%). Összességében az elmúlt 9 év alatt a fejési és istálló átlag 2,75, ill. 2,02 kg-mal lett több (+11,0%, ill. +9,9%).

A tehenenkénti tejárbevétel 2016 első kilenc hónapjában 475 ezer Ft volt átlagosan, 15,2%-kal kevesebb, mint az egy évvel korábbi hasonló időszak bevétele. Ennek oka, hogy bár a fajlagos tejtermelés 0,9%-kal nőtt, az első kilenc havi tejátlagár egy év alatt 15,9%-kal csökkent és így 2007 azonos időszakának termelői árához képest is csak 1,4%-os a növekedés. A nyerstej országos havi termelői átlagára ugyanakkor már enyhe növekedésnek indult és 70 Ft/l körül alakul, a nyerstej kiviteli átlagára szintén emelkedett, elérve a 85 Ft/literes árat, így még mindig több mint 20%-kal magasabb a belpiaci áránál. A hazai árak immáron emelkedő trendje csak visszatükrözi a globális tejtermékek árának jelentős (35-50%-os) emelkedését, ill. az EU piacán a nyerstej azonnali (spot) piaci árának az elmúlt 4 hónapban megfigyelt drasztikus emelkedését, ami végre az uniós tejtermékek (pl. vaj, tejpör) árának érezhető növekedésében is tapasztalható, bár az uniós intervenciók tejpör készletek továbbra is jelentősek. Összességben a hazai tejpiacon is elindult - bár a korábbi gyakorlatnak megfelelően a nemzetközi trendekhez képest több hónapos késéssel - a nyerstej árak emelkedése, de még jelentős árerősödésre van szükség ahhoz, hogy a termelés ismét jövedelmező legyen.

Dr. Ózsvári László
tanszékvezető egyetemi docens
Állatorvostudományi Egyetem,
Budapest